

ادبیات کمونیستیکورسی

هفته‌لق سیاسی ، ادبی ، علمی غزته‌در

جلد : ۳

سنه : ۲ ۲۲ رجب ۱۳۳۶ جمعه ایرتسی ۴ مایس ۱۹۱۸ نومرو ۳۵ — ۶۶

اجمال افکار

قطعه‌مز

ساعت کیجه یاریسته یاقلاشیوردی. هواده بوزولدی. واپورک بیوک سالوننده قادین، آرک رکص ایدیورلردی. توتون ایچیلن اوفق سالونه کیردم : یولجیلر قومارک آنکینلرنده. کتبخانه‌یه طالدم : پک راحت بریر. ایکی دقیقه تنفس ایتدکن صکره ، بتون کون ، کوکرته‌ده بنی تعجیز ایدن خورتلاق دیشلی ، سختیان دریلی ، قوجه قاری نامزدی ینه بنی یاقالاماسونمی ؟ — دوقتور ! دیه بکا چاتدی .

[استطراد : بو قادین ، هرابطه‌لی آداهه دوقتور دیوردی . لکن بو عنوان نه قدرده اصراف ایدیلیور : حقوق ، الهیات ، طب ، علوم طبیعی و ریاضیه ، ادبیات دوقتورلری آز کلپورمش کی باشمزه برده تجارت ، غزته‌جیلق ، خاخالق دوقتورلغی چیقدی . هر زرده ایسه سپه کولاسیون ، شانتاز ، عوامفریبک ، فمینیزم اطمیاسی ده حدوث ایده‌جک . طیب اولمایانک اسمنک باشنه (دوقتور) عنواتی یایشدیرمه‌سی خلی عادیلک دکلکی ؟ انتهای استطراد] — بن اقصای شرقه کیتدم . بن آفریقایه کیتدم . بن پاسیفیکده طولاشدم ... کی برقنطار تفاخر. دیرکن [سان سالودور] خرده‌بینی جمهوریتنک (شارژه دافهر) یده کلوب بزه التحاق ایتدی. ها ، اسمنی اونوتدم : موسیو اسماعیل . مباحثه قیزیشدی . ترک اولدیغمی

ادبیه کو سترده دگرینی سویله مکه آلدانمش اولدیغی ادعایه قدر واری یورسکز؛ فقط بیلکزه بنده کز نه سویله دیکمی بیلورم و آلدانما یورم و بو خصوصده حکمی و برماک ایچون تذکره محررلرینک سوزلرینه قطعاً اهمیت ویرمیورم. بر چوق شعرا تذکره لری طوبالایوب اولرله ادبیات یا بقی عینله ادبات اثرلرینی شرحلر و تفسیرلر اعانه سیله آکلامغه بکزر و بجه بوندن دها مغفل و دها یا کلش برشی یوقدر. بر قومک لسان عوامی، لسان خواصی، لسان ادبایی، تمایلات ملیه سی، تشکلات فکریه سی، احساسات اجتماعیه سی بوتون تعبیات و اصطلاحاتیه، بوتون تغیرات متدرجه سیله، بوتون استحالات و تکاملاتیه بیلندیکه اوملتک ادبیاتی حقنده بیان مطالبه یه قالدشمنق نه قدر تهالکه لیدره بیلریمیکز؟ انسان کریوه دن کریومه، مزلقه دن مزلقه یه دوشر و بردها طوتونه ماز. «فردوسی» نک ساده برقاج بیتک بیلر ایران ادبا و شعرا سنک ذهنده ایقاد ایتدیکی آتش الهام و اونک حرارت دها سیله پرورده اولان فکرلرک ابداع ایتدیکی آثار عظام اسدیلرک، فرخیلرک، عنصریلرک، عسجدیلرک قوجه دیوانلرندن طریلانیه بیان برقاج مدیحه و تصویر نمونه سندن قات قات فضله در. هله اهمیت و قیمت ادبیه اعتباریه صوکره کیلر هیچ و اولکیلر ادبیات حقیقه دن معدود اوله حق جدی نمونه لر در. سزک بوتون بویا کلش دها بلریکز - که اولرده بیلرک یا خود بیلیمه رک اصرار ایدیورسکز - هپ تذکره لر دن معلومات چیقاروب اونلکه بنده کزه مقابله ایتمه کزدن نشأت ایدیور. ایران ادبیاتنک خصوصیه شو صوکرک بش اون سنه ظرفنده آلمش اولدینی جانلر و طبقات سالفه ادبات ماهیت و قیمت نسبیه لرینی تعیین خصوصنده بین الادبا تقرر ایدن اساسلر (Criterium) ایکی تذکره صاحب لرینک دوشوندکلرندن بام باشقه در. ادبیاتی بو کون کیمسه ایرانده وزن و قافیه و طمطراق و اغلاق و اغراقده کوستران قوت و موفقیت ترازو سیله اولچمه یور. قصیده جیلر، حتی غزلجیلرک بیوک بر قسیمی چوقدنبری زاویه اهل و نسیانده در. مدققین عجم نظرنده آرتق تذکره لره اعتبار یوقدر. هر اسانک کندینه مخصوص بر شیوه سی و او شیوه نک تجلیات متدرجه متکامله سی اولدیغی کی بش اون سنه دنبری فارسی لسانی دخی ملتک تمایلات فکریه و تهیجات حسیه سنه تمامیه ترجانلق وظیفه سی در عهده ایتمش و اون بر اسلوب متین و روح نواز ایله ایفایه باشلامشدر. افکارک مرورادوار ایله توسعی درجه سنده شعر فارسی یه رونق و وسعت کلش و هله مشروطیت اداره نک ایرانده تأسی تاریخنه قدر منوط بر «Mysticism» ایله «pur libéralisme» آراسنده چالناوب طوران فلک ادبیات اوتارینخدن صوکره ساحل مقصودی طومش کیدر. اون بش سنه دنبری شعر و نثر فارسی نک طی ایتدیکی مراحل تدقیق ایدلر ملتک و بالخاصه متخصصین اذیک شکلاً و معناً فاضل ادبیات ایسته دکلرینی و تدریجاً هانکی غایه تکامله طوغری یورودکلرینی پک کوزل ادراک ایده بیلمشلر در. ایرانده عصرلرجه حکم سورمش اولان استبداد و تمسک طار و ذایل محیطنده شعرک تواید ایده کی بدایع ارسه اولسه قصیده و غزل و مثنوی و رباعی کی شیلردن باشقه نه اوله بیلیردی؟ بونلکه رار، ایرانیلرک طبعاً مفطور اولدقلری «Elasticité» اودرجه ده ایدی که بوضیق حدود ایچنده ایی قوپارمق سزین نامحدود جانبازلر و جولانلر یایدیلر. قش ادبی بوروشدوره بوروشدوره بر پا چاوره یه چویردیلر. اوزان عروضک اشکال عیدمه سندن هر برینی - که بونلرک جمله سنک ترکیه و عربجه ده کولویج اولمق سزین استعمالی ممکن دکلر - بیوک برجیت و موفقیتله افکار کرنا کون ایله مشبوع اوله رق ساجه بیانه چیقاردیلر که ساده «خیام» ک تدرر مصرعلق شعر پارچه لرینه صیغیرمش اولدینی جسم و وسیع فکرلری کوسترمه من و مثلاً عربجه و ترکیه ده از جمله بویله رباعیلر یازما نک نه قدر مشکل اولدیغی سویمه من

تأیید مدعا ایچون کافیدر. نهایت، ادبیات فرسیه بوطار و طرلامباح سوقاقلردن اعلان مشروطیت ایله برلکده بردنبره برشا همراهه چیقدی و حقیق شاهکارلر «chefs d'œuvre» وجوده کتیردی. ادبیات یوزلرجه سنه لردنبری متعسری اولدیفنی سرچشمه فیضه قاووشدی، شعر ملی و وطنی بر جریان آلدی که ذاتاً عصر لردنبری تدریجی روشیله او مجرایه طوغری آققده اولدیفنی مدققین کور یورلردی. ینه تکرار ایدمزم: ایرانک بیک اوج یوز بوقدر سنه لردنبری یتشدیردیکی یونجه بیوک ادیبلر، معروف شاعرلردن هیچ بری نزد متخصصینده تک بر «فردوسی» طوسی «نک اشغال ایتدیکی موقعه مالک دکلر واوله ماز. مشارالیه دن عصرلرجه صوکره کان «سعدی» و «نظامی» دن بری «بوستان» فی و دیکری «اسکندرنامه» سنی - بری عصرینک احتیاجاتی ایجابجه حیاتی سیاسیات و اخلاقیاته تبدیل ایدم رک و دیکری ینه هینی وادیده یورویهرک - هپ شاهنامه دن ملهم اوله رق بحر تشاریده یازدی لر. و بونلردن صوکرده ملی و حماسی هر نه یازاق ایسته نل دیسه بونلره هپ شاهنامه پیشوا و مقتدا اولدی. بوکونکی تمایلات ادبیه ده هپ فردوسیله برابر در، بوکونکی دوشونجه لرك، بوکونکی اندیشه لرك ده ایرانده بیوک محرکی ینه فردوسی در. چونکه افکاری، ساحاتی، حیاتی هر دورده و هر زمانده ایرانک تجلیات روحیه سیله متطابقدر. مشارالیه ادبیات فرسیه نک قطب اعظمیدر. بوتون اسانده عجم اونک تلیدی و بلکه دها ادناسی اولقله مقتخر در لر.

سکه کاندر سخن فردوسی طوسی نشاند
کافر مگر هیچ کس از جمله فرسی نشاند
اول از بالای کرسی بر زمین آمد سخن
او دگر دستش گرفت و بر سر کرسی نشاند

فردوسینک شعرا نظرنده مرتبه سی نه اولدیفنی کو سترمک ایچون ذکر ایدمک مثالارم بک چوقدر. لکن بوقدرله اکتفا ایدیورم. چونکه تکثیر سردایتمک ایسته میورم. بناء علیه، اسدی لرك، فرخی لرك، عسجدی لرك، بیام نه لرك - تذکره لردن طوبلادی عکس عبارتله رغماً - نجه ذره قدر اهمیت یوقدر. فردوسی هر زمان شعر فارسینک محکم بر قائمه سیدر، مهیب و مجسم بر دعاه سیدر. ایشته بوندر در اول روایت . . .

ثانیاً، شونی سوله مک ایستورم که ادبیات ایرانیه ده تصوفک اهمیته دائر اوله رق کتابه درج ایتمش اولدیفم مقاله مک اوزون اولوشنه اعتراضاً سرد ایتدی ککر مطالعاتده بوندن اقدام دار الفنونده مولانا حقنه پر قاج دس ویرمک ایچور ترتیب ایتمش اوندی فکس اوزونجه بر تبعضامه دن بحث ایدیور سکرکه ونی هنوز کورمه مش اولدیفم ایچون ماهیتی حقنه هیچ برشی سربله میه حکم. هله «کلشن راز» ک شرحندن اوقونوب قولایجه آکلاشیله ییلیر بر کتاب اولدیفنی حقنه سردایتدی ککر مطالعه دوغری دکلر. چونکه، ادبیات غوامضنه رائف اولان کیمیلر شرح لرك و تفسیر لرك تدقیقات ادبیه ده متنلری تغلیظ و تشویشدن بشقه بر شیئه یارامد قلسی جوقدن تسلیم ایتمشلر واک سالم طریق تدقیق اثر لرك معناسنه و روحنه نفوذ ایتمکدن عبارت اولدیفنه جوقدن قناعت کتیرمشلردر که بنده کزده بوخصوصده اونلرله همفکرم.

ثالثاً، بعض مستشرقلرک «عجم تماشایی» نامی و دکری تعزیه و شبیه لرك اوروپانک «مستر» لری

ماهیتند شیلر اولدقلرینی و بونک عادتای یونانستانده و فرانسه ادبیاتنک ایلاک دورلرنده اولدیفنی کبی ابتدائی برتاشا اولدیفنی سویلورسکنز. نیم بوکا جوام شودر : میسترل اوروپاده اوله بیان ایتدیگمکز ابتدائی تماشار نوعندن شیلر اولابیلر، فقط ، ایرانک تعزیه وشبیهی بویه دکادر و هیچ بر زمان ایرانده تماشایه و تیاترویہ برمبدأ و یامناً اولیه جقدر. حتی بوکون شبیلر تماماً محذوف و متروک اولدیفنی حالده اولرک یرینه دیگر بر شکل تماشا یاخود تیاترونک دیگر بر نوعی قائم اولامشدر. ایرانده جدی و حقیقی تیاترو تأسس ایدہ جک اولورسه هر حالده بوشیلرلدن برشی آلمایه جق و فیضنی باشقه منبعلرده آرایه جقدر. ذاتاً تعزیه وشبیهک صرف دینی و خصوصاً شیعی بر شکل و ماهیتی حائر اولسی و دین ایله تماشانک یکدیگریله صبیق بر مناسبتی بولونماسی بو خصوصده کی افاداتی تأیید ایدہ جک دلائلدندر.

رابعا، شونی آکلامق ایستهرم که متن کتابده بعض شاعرلرک اصمی مذکور اولوب مسعود سعد سلمان ، ناصر خسرو، قطران ، کمال، ظهیر کی دیگر بعضلرک موجود اولماسی و اثرلرندن بحث ایدله می صرف ذوق و سلیقه لک اختلافندن ایلی کله برشی اولوب بونلرک اونوتلش اولسندن یاخود اثرلرینک دکر سز بولونمسندن تحت ایتش بر حال دکادر. حتی بوذ کرایتدیگم شاعرلردن مسعود ایله ناصر خسرو و کمال حقنده « سر آمدان سخن » نام کتابده آیری آیری مبحثلر آیرمش و مفصلجه مطالعات در میان ایتمشدر. آنجق، ناصر خسروک ماهیت مخصوصه فلسفیه سی، کالک قصیده جیلده کی مهارتی و مسعودک مرثیه طرزنده کی نوحه انکیز منظومه لری و قطرانک مطول قصیده و غزللری ایچون بر مکتب کتابنده وسعت کافیہ کوره مه مکلم بونلری امال ایتمه بادی اولمشدر. ذاتاً اساتذہ ادبیہ نک کافیہ سی تعداد ایتکلمک لازم کله بدی، بونلره تمایل اوله رق دها بر چوقلرینی ذکر ایدہ بیلردم که نه اهمیتجه ونه اثرلرینک تعدد و کثرتی اعتباریله بونلردن هیچ آشاغی قالمالر. شوقدر که ادبیات فرسیه نک هیئت عمومیہ سی حقنده مختصر و مفید بر طاقم معلوماته محفظه اولسنی ایستدیگم بورسالده آنجق originalité اعتباریله فرد ایتش یاخود نادراً ایتشمش ادبیاه حصر موقع ایتک ایستهدم و بونک ایچوندر که بر چوقلرندن بحث ایتهدم. یوقسه، از جمله مسعود سعد و ناصر خسرو حقیقه تبتعه ذکر شاعرلردر. و بو ایکسی حقنده آریجه (Etude) شکنده بر مقاله یازهرق نشر ایتکده اخص آمالدر.

خامساً، ایرانده ادبیات ایله صنایعک ادوار ظهور اعتباری ایله یکدیگریله مناسبتی بحثه کانجه عرض ایتک ایستهرم که : مسلمان ایرانک ادوار صنایعیه سی اوج قسمه تقسیم ایدہ بیلر که بونلرک برنجیسی خلافت دوری ، ایکنجیسی تاتارلردوری و اوچنجیسی مغوللر دوریدر. بونلرک برنجیسی ایرانک فتحیله باشلار و « دیلی » لرا ایله بتر. ایکنجیسی سلجوقیلرک مبدأ سلطنتندن جنکیزخانک زمانه قدر امتداد ایدر. اوچنجیسی تیمورک قتاللری ایله باشلاوب صفویلرده ذروۃ تعالی بی بولور و عصر حاضرک مبدأنده سوز. بودورلر تدقیق ایدیه جک اولورسه کوریلر که صنایع ایرانیه اک زیاده غزنویلردورنده و علی الخصوص صفویلر زماننده یک مشعش بر شکل اخذ ایتمشدر. متقابلاً بودورلرک برنجیسنده ایرانده بارلاق بر حماسیات و قصائد و ایکنجیسنده واسع بر ادبیات مذهبیہ و شعبیه حرکتی وارددر. فقط ، بوشعشندن دیگر دورلرده صنعتک تماماً منطقی اولدیفنی استدلال ایدله ملیدر. فارسیده لفظاً مزین، آغیر، مطمئن و مداهن اصول نظم و نثر ترکلرک، تاتارلرک، مغوللرک و مغول ایخانلرینک ادوار حکومتنده (یعنی اون دردنجی عصر میلادینک اواسطه طوغری) ایرانده عادتاً مودا حاله کلش و بر آرزوکره تیمورلرک و خلفایله هندوستانه قدر سرایت ایدہ رک اوراده مناطقی حاره به مخصوص فیض و برکتی

گوسترمشدر. باخصوص، ایرانك چین ویزانس کبی شرقده مهدصنعت عد ایدیه بیه جکمز مملکتلردن تماسده بولوندیغی مدترجه شعبه صناعتده مهم ترقیلر کوستردیکی و بوزمینده خارجدن اقتباسی اولنان فیوضاتک ادبیاتده تاثیردن خالی قالمادیغی مسلدیر. ذات عالیکز بوخصوصده بنم یا کلدیغی سویلرکن دییورسکز که « ایران ادبیاتک اک پارلاق دوری بالخاصه مغول استیلاسدن اولکی دوردر. مغول استیلاسی ایرانده علم و ادبیات ایچون فوق العاده مضرنتیجهلر ویرمشکن نصل اولوبده اودوری ایرانك اک پارلاق ادبی دورلردن عد ایدیورسکز؟. و بونی سویلرکن فضای ایرانیه دن محمد بن عبدالوهاب قزوینی ک اک اوروپاده نشر ایدیلن فارسی کتابلره یازدیغی مقدمه لرده علوم و ادبیاتک مغوللر دورنده ایرانده تنزل ایتش اولدیغی سویله دیکنی نقل ایدیورسکز.

بوکا جواباً عرض ایدیم که مغوللرک سلطنتی ایرانده علم، تمدن و حرث عربی نامنه هر نه وارسه جمله سنه ایقاع مضرت ایتش اولقله برابر بعض فوائدی منتج اولقدن ده خالی قالمامشدر. مغوللرک ایرانده استیلاسی ایله اقوام مختلفه یکدیگریله خارق العاده بر صورتده اختلاطه کیریشمش و بواجناس کونا کونا کونک امتزاجی اوزمانه قدر را کد برحاله طوران افکاری چالقالا یه رق بر جولان سریعی موجب اولمشدر. مثلاً اوروپاده « رونه سانس Renaissance » دورینی دوغریدن دوغری به دکلسه بیه دولایسیله حاضرلایان بومغول استیلاسیدر. چونکه، بوقعه عثمانلی ترکلرینی خراسانک ظلمت آباد دینیه جک کبی مجهول دیارلردن قسطنطنیه به دوغری سوق ایدهرک بیزانس ایمپراطورلغنک اسقاطنه سبب اولمش و یونانیلر ایله اولرک دفائن معرفتی اوروپایه صاچمشدر. یوزلرجه حدودلری قیره رق و دوزینه لرله حکومتلر ده ویرلرک او زمانه قدر همان بتون آسیانک حسودانه کتم ایدیلن بر جوق غرائب و عجائبی اوروپایه مارقوپولو و سائر کبی سیاحلر واسطه سیله طائفه سبب اولمشدر. آسیا قطعه سی ایچنده دخی اولای ایرانیلرله عربلری چینیلر و تبتیلرله طوتوشدیرمش و صوکره برلشدیرمش و بش آلتی عصر دئیری کیمسه نك کورمدیکی وایشیتمدیکی بر طرزده اسلام مجتهدلریله خرسیان پاپاسلرینی، بودی لامالرینی، مغول مجشیلرینی و سائر مذاهب رؤسانی کال مساوات ایله یکدیگریله قارشیلشدیرمش، قارشیدیرمش و بربرلریله قایناشدیرمشدر. بونک ایچوندرکه ایران ادبیاتی صورت ثابته ده مغول استیلاسدن ضرر کورمشدر دینه مز. ایرانك اک بیوک شاعرلردن و متفکرلردن معدود اولان سعدی شیرازی، فریدالدین عطار، جلال الدین رومی ودها بونلره مماثل اوله رق صایه بیه جکم دیکر معروف ادیبلر بومغوللردورنده یتشمش اولدقدن صکره آرتق اودوره علم و ادبه صرف ابراث مضرت ایتش بر دوردر دیمکده انسان نه قدر حقلی اولور، بیلم. یالکز مغوللرک مرکز اسلام اولان بغدادی تخریب ایدهرک اونی عادتاً بر قصبه درکه سنه ایندیرملری اوزمانه قدر ملل محمدیه پیننده موجود اولان وحدته مهلك بر ضربه اولمش و او وقته قدر ایرانده واسطه بیان و تحریر اولان عربی لسانی اورتهدن قالدیره رق دائره استعمالی ساده مدرسه لره و بعض محافل دینیه به حصر و قصر ایتمشدر. بونک ایچوندرکه یدنجی عصر هجریدن صوکره ایرانده عربجه یازلمش اثره نادراً تصادف اولنور.

سادساً، عجمده مرثیه عنوانلی مقاله کزده اونوتدیغیزی سویله دیکم « محتشم » و سائر کبی بعض شعرای معروفی اونوتامش اولدیغیزی فقط اوللری باشقه بر کتابده و دینی مرثیه عنوانی آلتنده نشر ایدیه جکیزی سویلیورسکز. ذات عالیکز « عجمده مرثیه » عنوان عمومیی آلتنده یازدیغیزی سویله بر مقاله ده دینی مرثیه لری آبری بر موضوع عدایده رک باشقه بر وسیله ایله نشر ایدیه جکیزی سویله مه مش

اولدیغکز ایچون بن بونلرک مهمل و منسی قالدیغنه حکم ایدهرک او بولده بیان مطالعہ ایتشیدم . و بویله
بر کتاب نشر ایتمه حاضر لاندیغکز ده طبیعی بیله مردم .
سابعاً، عرب ادبیاتنده صریحه عنوانی آلتنده یازدیغکز مقاله یه اولان اعتراضاته و یردیگکز جوابلر
یکیدن مطالعه بیاتی استلزام ایده جک ماهیتده اولدیغندن بوراده سوزیمه نهایت ویرر و بالوسیله
تأیید حسیات و د و مصافات ایلرم . رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره .

صبر دانه

« عروض ، ه قصیده »

ای عالمک ملیکه آهنگی ، ای عروض ،
هپ سنده در نوای الم ، نغمه حظوظ ؟

هپ سنده در سرود سحر ، موسیقی شب ؛
ابعاد مهیمتک الحان رازی ، هپ

ییلدیزلرک ترانه انواری سنده در ؛
ظلمتارکده رفرق اسراری سنده در .

خلقتده هر صدای خفیف و مطمئنک
اک دلپذیری سنده ، بحار محیطه نک

لحن تفکریله غریو تهوری ،
اورمانلرک قیشین نقرات تحسری ،

یاخود یازین ، مسیره عشق ، آشیانلری
لبریز ایدن سرور وهوس چاغلیانلری

هپ سنده در . جواهر اوزان ازمنه
انجق سنک خزائن لخنکده در ینه .

هپ سنده در ترتم ساز و رباب وعود ،
تبلرزه قلوب ایله طراقة رعود .

اک دلربا قادینلرک انسانی غشی ایدن ،
باش دوندورن فشافش دامانی ، یاخود اک